

تورک یوردی

ناشری: تورک یوردی

مدبری: آق جورہ اوغلی یوسف

۷۴
۵

یل ۶ جلد ۱۲ صای ۱۳۶

۹ حزیران ۱۳۳۳

۱۳۳۳ صای ۸

اولکون بر تیتربیشی صوڭ بهار روز کارینک .
 گوزلرندە پارلایان قیویلجیملر یارینک
 انتقام هیکلی دیریتیر بر باقیشدە ...

☆

• - کیت، باها، کیت، راحت ایت مزارکده بوقیشده ...
 نه کوک سیاه، شیمدی باق، نه برقورقونج برقویو.
 اویو تام بر عصردر بیراقدیغک اویقوی ...

☆

بردن بره سر اولدی ، یالکیز قالدم او دامده .
 روز کار چیقدی ، فورطونه اوغولدا یوردی دامده .
 آرتق - کیزلی ربابلر ابدی قهرمانلق
 داستانلری ایگلر کن - کیجه بوش، آی قارا گلک ...

منالہ فخری

فلسفه

بخور اسرائیل افندیگ سوانله جواب .

محترم بخور افندی ا

سوالکزه انجق شیمدی شو مکتوبله جواب ویرمکه باشیورم . طبیی بو ، مختصر ، هم پک
 مختصر برشی اوله جقدر؛ زیرا پک این بیلیرسکیزکه ، اوله هیچ وقتم بوق ا . ثانیاً بر جوق شیلری
 بر مکتوبه صیقیشدیرمق مجبوریتندیم ، و او مکتوبی ، مسلکله یاننجی اولمایان بر دوسته خطاباً
 یازدیغمدن طولانی اشارت کفایت ایدر سانیورم . مع مافیہ فلسفہ می بسط ایدم بیلیمک ایچون ذاتاً
 بر کتاب حاضر لامقدمیم . بنم فلسفہم (تماماً انفسی) در ، اولک ایچون اوکا مطلقاً بر اسم طفق
 لازم کلیرسه (subjectivisme intégral) دمیه بیلیرم . دیگر مذهبلردن فرقی شیمدی آکلارسکیز .

...

بن (بالخاصه فلسفه la philosophie proprement dite) یی ایکی بویوک قسمه آیرانلردیم . بونلردن
 بریسی (مبحث معرفت épistémologie) دیکری ده (مبحث وجود ontologie) در . برنجینده
 (اسباب و منشأ علم ، origine et moyens de la con.) ، (ماهیت علم ، la nature de la con.) ،
 (حدود و قیمت علم ، limites et valeur de la con.) ، (یقینیت و محت علم ، certitude et exac-
 titude de la con.) ، (قسطاس علم و موضوعه کلیه - le critérium de la con. et le postulat uni-
 versel) ودها بویله منحصر آ معرفت بختنه تعلق ایدن مسائل غامضه و اساسیه یی قبح ایدم . بو
 وادی تفحصاتده دلیم اوله (علم science) و بالخاصه (یسیرفیزیولوژی) ک (معطایات données) ی در .

ناسیاً تاریخ و بالخاصه تاریخ فلسفه در که انسانیت متفکره نك - نامعدود اعوجاجات و اختلافات مذهبيه رغماً - نه کپی عقائد مشترکيه باغلانوب قلائیغی بکا کوستریر و بن اوندن - کندجه - معنالر چیقاریرم .

ایکنجی قسمده صرف مبحث وجوده تعلق ایدن مسائل اساسیه ایله توغل ایده درم . [بر حقیقت وارمی یوقی ؟ .. وار ایسه ، ندر ؟ . ویا ناصل اوله بیلیر ؟ . ویا خود بز اوئی ناصل تاقی و تصور ایده بیلیورز ؟ .. اگر یوقسه ، وار اولان ندر ؟ .. بنم شعورم ، وجدانم ندر ؟ . ماده ندر . روح ندر ؟ . زمان ، مکان ، قوت ندر ؟ .. الی آخره .] کپی سوالره (اصولی دائره سنده - méthodique ment) جواب ویرمکه چالیشیرم .

مع مافیه بو نقطه ده یك مه . بر اخطاره مجبوریت کورو یورم . بو اخطار باشقه لرینه دکل ، اولا کندی کندیمه در : [بوتون سیستم لک محصول تصور اولدوغنی] بیلیرم . بناء علیه انسانی و عندی اولدوغن تسلیم ایده درم . اونه دنبری واقع اولان تبعاتمله شوکا قناعت کتیر مشمدر که ، هر سیستم بر ذهن متفکر کندی اثر ترتیبی در . بزم - هر نه دنسه ! . - آرامقده اصرار ایتدی کمز حقیقت مطلقه نك هیچ بر سیستمه توافق ایتمه سی لازم کمز ؛ ایتدیکنه دائره ده هیچ بر (دلیل یقینی preuve certaine) یوقدر . ایلری ده کندی کندینه تعین ایده بیله جک بر جوق سبیلر ، بو اعتقاده نیچون باغلی اولوب قلائیغی سزه آ کلا نه جقدر . شیمدیلک شو قدر سویلیه ییم که او اعتقادی - اول امرده - بر پرنسیپ اوله رق نظر دفته آلیرم ، اوئی هیچ اونو تمام و اوندن هیچ شامام ! .

آ کلاشیایور که ابتدا مبحث معرفت حقده لازم کان تحقیقاتی ، مبحث وجود مسائلنه متعلق مناقشاته تقدیم ایتمکله ایشه باشلورم . بو اسلوب اوزره تفاسفه اثبات ایدلره (منقدین criticistes) دیرلر . بنده اونلرک طورینی ترجیح ایدیورم ، دیمکدر . فی الحقیقه ، وسائط علممزک ، درجه قابلیت ، قدرت و قیمتی - الحاصل استعمال ایتدی کمز آلاتک قصور لرینی و ذکر لرینی - لایقوله تدقیق ایتمزدن اول : [حقیقت شودر ! . ویا بودر ! ..] دیه اورطیه فضولی بر دعوا قویوبده ، اوئی - زار زور - اثباته غیرت ایتمک ، هیچ بر وقت خوشمه کیده مه مش بر طور مردوددر . بونده بلکه (مزاج temperament) مک دخی دخی اولسه کر کدر . (۱)

یك ای بیلیوسکنز که تنقید ، تا (سقراط) زماننده ظهور ایدن سوفسطائیلرک (یقینیون les dogmatiques) طاقنه قارشق تعارضاتیه باشلامش ، صوکره (جون لوق J. Locke) ایله خیلی

(۱) زیاده سیله شایان دقتدر که مزاج هر خصوصده (بارز saillant) بر عاملدر . حتی تربیه ذهنیهم مزاجه اویق مجبوریتک بر نمونه سیدر . اسکی مکتب ارفنداشلرم و صمیمی دوستلرم یك ای بیلیلر که بن مکتبده (فنا طلبه mauvais élèves) لردن ایدم . رسمی درسره رسماً بارز باقار صنفی کچردم . فقط بعضی شیلره او قدر شوق ایله چالیشیردم که بنم قدر عشق ایله او شیلره مربوط باشایان بر مکتب ارفنداشی بیلیورم . و صوکره مکتبک پروگرامنه دکل ، کندی پروگرامه کوره درس تبع ایدردم ، مأخذ لریده اوکا کوره کندیم آزار بولاردم . شو سورتله تربیه مزاجک انتضاسیدر . شدتله طرفدار اولدوغم (individualisme) ده بیامم بو دخی بر عامل معنوی در ؟ دکل در ؟ فقط هر حالده بجه مهم بر شیدر . چونکه حیات سیاسیه ، ادبیه و فکریه مده ، ذوقده جهرة معنوی هب بو کیفیت مزاج تعیین و تشخیص ایده کلشدر .

جدیت کسب ایتش و اعتبار قازانمش، نهایت (Kant) ایله بر مکمل سیستم شکلی آله رق (تنقیدیه criticisme) نامیله شهرت شعار اولمشدی. بناء علیه رسمی فلسفه یه قارشى بو طورى ایلك دفعه التزام ایدن بن دکلم. یالکیز زیاده سیله تصویب ایدنلردن برى ده بن ایم. انجق بو صورتله تشبث ایدیایرسه تدقیقات فلسفیه ده معطایات عالمیه هم (نقطه حرکت point de départ) هم ده نقطه استاد اتخاذ ایداش اولور. بالعکس (مبحث وجود ontologie) ایله باشلانیلیرسه - علمک شهادتی دیکله - نیلیمه مش و حکمی اھمال ایدلمش اوله جفندن بوکا احتمال یوقدر.

شیدی اولو شو مهم و اساسی مسئله لرده بنم ویردیکم قرارلری سزه - مختصراً و تکرر تکرر -

عرض ایدیم.

(۱) - اسباب علم مسئله سنده دور قدیم ایکی واسطه قبول ایدردی. بری (حواس les sens)، دیکری ده عقل... [بز، بوتون معلوماتی حواسز واسطه سیله کسب و تحصیل ایدم رز: ۱]. ده یئیلر (حسیون les sensualistes) در. [معلوماتک (مبادی قیحه principes inmuables) سی عقلک ماهیت ذاتیه - سندن منبث بر طاقم اولیاتدر. [ده یئیلر (عقلیون les rationalistes) در. مقدمینک بر قسمی برنجی اعداده قسم کایدی ده ایکنجی اعداده بولونقله برابر، جمله سی ده [علوم صحیحہ نیک انجق اولیاته مسند اوله بیله - ککنه] قانع و بناء علیه (یقینیت و حینیت علم) مسئله سنده متفق ایدیلر. سوکره (نوفلاطونی لر les néoplatonistes) و (صوفیون les mystiques) او ایکی واسطه نیک هیچ برینه اعتبار ایتیرک (کشف ضمیر révélation) ی یکانه واسطه علم اولق اوزره تاقی و قبول ایتشلردی. شو فطرتیزه نظراً بو اوچندن باشقه بر واسطه اولق احتمالی ده یوقدر. بن، اساساً حسیونک ادعای حقلى بولویورم. فقط انجق انسانینک نارغ تکاملی اعتبارله حقلى بولویورم. بو ادعا (philogéniquement) یعنی جنس بشرک تکاملی نقطه نظرندن) طوغرودر. حقى یالکیز بو قدر دکل، جمله عصیه و (اجهزه حسیه appareils sensitifs) مز بیله تأثیرات محیطیه قارشى عضویتک عکس علی و (شرائط حالیه conditions actuelles) یه تطابق سیله بر نتیجه تکاملدر. بناء علیه (conservation و survivance) اثریدر، وحالا بو تطابق مجبوریتی دوام ایتکده و عضویتده نامحسوس تعدیلات - حصوله کتیر مکده در. شو تقدیرجه یالکیز مدرکات و معلو. ماتمز دکل آلات ادراک و واسطه علم اولان حواسز بیله عضویتک محیط ایله دائماً تماسدن توله ایتش و بقا بوله بیامه سی ایچون او محیطک ایجاباته (انطباق s'adapter) ایدم ایدم بوشکله و بودرجه کاله واصل اولمشدر. اجهزه حسیه ایچون حقیقت بویله اولونجه مدرکات ایچون باشقه تورلواوله مامای (اولویتله afortiori) ثابت اولور. تجربانک اک کنیش واک طوغرو معناسی ده [عضویتک کندی محیطی ایله تماسنده مؤثرات خارجیه یه انطباق مجبوریتدن ناشی کچیردیکی تحولات متادیه و او سایده کسب ایتدیکی (قابلیات capacités) در.]

دینک که یالکیز معلوماتمز دکل، عضویتمز بیله حصول تجربیه در، یعنی (اثر انطباق - œuvre d'adaptation) در. فضله اوله رق شو حقیقت مهمه دخی ثابت اولویور که حواسز منفعت حیاتی تأمین ایدم بیله - جک صورتده و او سایده شکل ایتشدر. (نفعی utilitaire) بر ماهیتی حائزدر. بوراده

منفعت دن مقصد ، کله نکه (بیولوژیک معناسی) در ، یعنی (بقای شخصی - conservation indivi-
duelle) در .

سزه اوج سطرله عرض ایتدیکم بو ملاحظاتی دن اولاشو نتیجه چیقورکه تدریجیونک ادعاسی طوغرودر . فقط - شیمی ایشاح ایدم حکم وجهله - یالکرتاریخ تکامل نقطه نظرندن طوغرودر . طوغرودن طوغرودیه منشاء علم و واسطه ادراک مسئله لرینی تتبع و تحقیق ایدرکن ، - ضروری اوله رق - بعضی حقیقتلر ده انکشاف ایدم بیایر سه بوسبوتون باشقه مسائلی ده تنویر ایدم بیلیر . مثلاً ، اجهزه حسیه مزک تعریفم وجهله تکیون و تشکل ایش اولماسی قبول ایتک ، او آلا نکه نفع حیاتی تأمین سایه سنده وجوده کیش اولدوغنی و کیتدکجه دهالویریشلی بر صورتده او غایه به خدمت ایچون قابلیت کسب ایتدیکنی قبول ایتدیرر . بوده تکامل ایله (utilitarisme) نظریه لرینک ناصل وهانکی نقطه ده اشتلاف ایدم بیلجه کنی بکا کوستریر و درحال (پراغماتیزم) ی تصدیق ایدر . اوندن صوکره ده بر چوق مسئله لر حقیقه ناصل بر حکم و بر مکه مجبور اوله جنمی بکا عادتاً تعیین ایدر . بو کیزلی رابطه لری کشف ایدم رک مسئله لر آره سنده وجودی لازم اولان آه نکه منطقی یی درحال بولو ویرمک بر فیلسوف ایچون اک زیاده لازم بر سرعت انتقالدر . فیلسوف ایچون بو (تحس intuition) شاعریک (الهام inspiration) نه بکزر .

سزه مثال اولمق اوزره بر ایکی شی دهالویر ایدم که ظاهرده هیچ ادراک مسئله سیله مناسبتی یوق کیی کورونور . حالبو که آرمده بک قوی بر مناسبت خفیه وارددر ، واستدلالک الک قصه یولی اودر . باقیکنز : وسائط ادراک اولاف حواسی (بیولوژی) نقطه نظرندن مطالعه و تدقیق ایتمکه دهالویر انتقال ایدم بیلیر ، دهالویر مسئله حقیقه نتیجه لر چیقارده بیایر زکه اوجی ده بک مهمدر :

(۱) : عضویمزک وجهله عصبیه ایله اجهزه حسیه مزک شو صورت اوزره تکیون و تشکلی ، مادام که محیطه انطابق مجبوری تی ایله اولاشدر ، او حالده - هیچ اولمازسه بیولوژی نقطه نظرندن - (علت غایه cause finale) یوقدر ، و بومشهور نظریه فاسفیه مردوددر . علت غایه ایله انطابق نظریه لرینک مناقض اولدوغنی تعریف ایسته منر حالبوکه :

(۲) : (عضویت l'organisme) ، احسن تقویم اوزره یعنی الک ای بر صورتده تکیون و تشکل ایتشدر . چونکه عوامل محیطه نکه ایجابات و تأثیراته انطابق ایدم بوهاله کیش و تأثیرات خارجیه ایله فعالیت عضویه تأسیس موازنه ایدم بیلیمشدر . اوله اولماسه ییدی عضویت بقا بوله ماز و حیات ممکن اوله مازدی . طبیعی (احسن تقویم) تعیرندن نه دیمک ایسته دیکمی بک ایی آ کایورسکیز . مطلق بر معنا دکل (امکان contingency) معناسی چیقاریورسکیز . البته بو کله یی (اضافی relatif) معناسیله تلقی ایدیورسکیز . بناء علیه بکا تعریفاً : [عجائب ! سندن ، بندن مکمل بر انسان نمونه سی تصور ایدم مزمی سکیز ، نهن بزا ک ای بر صورت اوزره تشکل ایش بر عضویت نمونه سی اوله م ؟] دیرسه کز ، بزم نه دیمک ایسته دیکمی آ کلا یه مامش اولدوغکزه درحال حکم ایدم رم . فقط فکرمی ایکی سطرله آ کلا یه بیلیرم ، چونکه اوقدر واضحدر : [بن علی الاطلاق بوعضویت مکمل نمونه در ، بوندن دهالویر ایی شی تصور اولونه ماز . دیمدم ، ایچنده باشامقده بولوندوغمز شو محیطه کوره و تا

بدایتدن بری عضویتیزی طوغوران و یوغوران شرائط نا معدوده یه نظر آک ای سی بودر . امکان دأره سنده بوندن ای سی تحقق ایدمه مشدر . دها مکمل بر فطرت عضویه تصور ایدیه بیلیر . لکن شرائط طبیعی - شیمدی یه قدر - بوندن زیاده سنه مستعد و مساعد بولونه ما مشدر . [دیرم . اوبله اولونجه :

(۳) (optimisme) بک طوغرو بر نظریه فلسفیه اولق لازمکایر، چونکه ذی حیات وحساس اولان موجودات عضویه شرائط محیطه لرینه اضافله، ممکن اولدوغی قدر ای بر شکل و ترتیب اوزره تشکل ایتمشدر . زیرا استعداد و قابلیت حیات ایله مفعولدرلر . شبه ایتمک بو سوزلردن ده نه مراد ایتدیکی آکلار سکز . چونکه - اکثریت ناسک ظن ایتدیکی کبی - (pessimisme) ی آغلامق، (optimisme) ی کولمک معناسیله تلق و تفسیر ایتمسکز . بالطبع (عوارض accidents) حیاتی ذکر ایله تریضه ده قالدیشما سکز . مثلاً بر ساعتک، بر ما کنه نك مرهانکی بر طارضه سببیه بوزولمه سی و یا قیرلمه سی اوما کنه نك او ساعتک مقصد مخصوصنه اویغون بر صورتده یاییلمش اولمادیغی اثبات ایدمه یه چکی کبی ، عضویتکده بعضی عوارض حیوانی ایله متغیر و بوسبوتون مختل اوله بیلمه سی اویغونسز اولدوغنه دلالت ایتمز .

ایشته بن بونلری ده انشای تدقیق اتمده کمال اهمیتله بر طرفه قید ایدرم، او وقت تاریخ فلسفه دن ده خاطر مه کان شیرلی اشارت ایدر بر اقایم .

ما بعدی وار

رضا نرفیس

انتقاد و تقریر

• هلالک کولکه سنده •

بعض بگی، کنج آلر، حالا کهنه بر سازک اسکیمش، قوبمش تللرنده، بوکونک تازه روحی دویوره جق بر نغمه آرییور. داملا دایلا آقان کونلردن بیریکه رک، بویوک بر جاغلایان حالی آلان عصرلر، آرتق عروضک بوتون کوزللیکنی، بوتون روحی امدی، ایجیدی و کندیسيله برابر آلوب کوتوردی .

عروض وزنی، کنجکینک بوتون رنگینی، شعرینی ماضینک دوداقلرنده بورصوتمش بر اختیار قادین قادار یورغون و خسته... اونک، حیاته یکانه وعد ایتدیکی شی بر صوک نصدرکه، بونکده، خالد فخری بکک قلميله، ایکی نولو ایله بر چیلغینک صیحه لری طوبلانه رق، مشوم بر « بایئوسه » فریادی حالنده چیقدیغنه قانعز ..

بوندن صوگرا عروض ایله دویغولرینی بسته له مکک جالیشیق، اوزنه ده بگی، کوزن کرسته لر وارکن، اسکی و بریشان خرابه لری قاریشدیرارق طوبلایان، جوروک، کهنه مالزمه ایله برینا پایغنه بگزمه .. بونلرک ایچنده، نادراً اوزرینی یوصولر صارمش، قیمتدار بر قابو بارجه سی، پاخود یاریسی قوبمش ظریف